

foto: Jeroen Reinhold

Broedsucces in Flevoland

De broeihoop in het Oostvaardersveld is weer succesvol geweest. Dit seizoen (2004) hebben de ringslangen 1481 eieren in de broeihoop gelegd. Zo'n 90 % lijkt succesvol te zijn uitgekomen. Jaarlijks wordt deze grote broeihoop omgespit om een indruk te krijgen in hoeverre ringslangen er gebruik van maken. In 2003 zijn er maar liefst 1145 eischalen opgegraven!

Op de foto staat Jan Verbraaken bij de broeihoop in het Oostvaardersveld waarop de eischalen linksom te zien zijn.

Herstel zandhagedis eilegplaatsen bij Heemskerk deel 2

Tekst en foto's Rob van Westbroek

In Nieuwsbrief 24 van de zomer van 2002 werd verslag gedaan van het project dat door mij in samenwerking met Simon Aardenburg, boswachter bij PWN in het duin gebied bij Heemskerk werd uitgevoerd.

Voorgeschiedenis

Op 31 mei 2002 werden als experiment diverse met gras en mos dichtgegroeide stroken, in grootte variërend van ca. 1 tot 2 m², weer vrij gemaakt van de begroeiing en wortels zodat er weer open zandplekken ontstonden. Enkele hogere struiken en een aanwezige wilg werden flink teruggesnoeid, zodat de zon daar weer de hele dag kon schijnen. Omdat het aantal gevonden zandhagedissen in de omgeving van de vergraste eileglocaties de laatste jaren sterk afnam, werd dit experiment gestart. Als de hagedissen terug zouden keren naar de nu weer voor eiafzet mogelijk geschikte hellingen, ondersteunt dit de stelling dat het verdwijnen van open zand een belangrijke reden kan zijn voor het verdwijnen van de zandhagedis op bepaalde locaties.

Situatie in 2002

31 mei werden de nieuwe open plekken gemaakt. Ik verwachtte niet dat de vrouwtjes de plekken al zouden gebruiken in 2002. Toch is dat wel gebeurd. Op 24 september 2002 vond ik een legsel van 5 (niet uitgekomen, afgestorven) eieren op de hoogst gelegen vrijgemaakte plek op een helling. Op de grotere plek met de schep van de foto vond ik twee legfels met totaal 11 uitgekomen eieren. Op de oudste en grootste open plek waar de wilg teruggesnoeid was, werden 48 uitgekomen eieren gevonden. Over het hele monitor traject werden trouwens door mij nooit eerder zoveel juvenielen geteld. Maar liefst 76 tijdens een van de beste telrondes. Vooral voor de grote plek een heel mooi resultaat.

Situatie in 2003

Dit was het jaar van de warme zomer. Het aantal gevonden juvenielen op mijn traject was gering en op de opengemaakte plekken werden niet veel eieren gevonden. 39 eieren op de oudste plek, geen eieren op de plek met de schep en 1 legsel van 5 eieren op een open plekje midden op de helling. Over de gehele linie minder juveniele dieren dus ook op de vrijgemaakte locaties minder eieren te verwachten. Na het succes van vorig jaar, een beetje een tegenvaller. Maar, overal in de duinen waren minder eieren gevonden, waarschijnlijk door de hete zomer.

Situatie in 2004

Geen grote zomer dit jaar. Veel koud weer. Zeker in het voorjaar bleef het lang koud. De eieren werden laat afgezet. Alle gevonden vrouwtjes waren op 1 juni nog zwanger en hadden geen eieren afgezet. De opengemaakte plekken zijn nog steeds open. Hier en daar proberen wat grassoorten de vrije ruimte weer te heroveren maar door mijn zoek naar eieren in het najaar beroof ik ze weer van de kans uit te groeien tot een 'mooie' groene mat. Net als vorig jaar is het opvallend dat de vochtigheidsgraad van de diverse plekken zo heel verschillend kan zijn. Op een aantal plaatsen is de grond op ca. 10 cm diepte goed vochtig terwijl een vlakbij gelegen plek, ook op dezelfde hoogte op de helling, zelfs na 20 cm nog stofdroog is. Op deze wel warme maar droge plekken vond ik dus ook dit jaar geen eieren. Op de oudste grote plek werden slechts 23 eieren opgegraven. Dat aantal is dus gehalveerd ten opzichte van 2002, het jaar van het terugsnoeien van de wilg bij die locatie. Op de plek met de schep 1 legsel van 5 eieren. En op de helling 2 plekjes met een legsel van slechts 3 en 2 eieren.

De kaalgemaakte plek met de schop.

Niet echt bemoedigend

Op de helling met de opengemaakte plekjes zie ik dus eigenlijk geen echte verandering. En ronduit teleurstellend is de grote achteruitgang op de grootste plek. Een halvering van het aantal gevonden eieren is niet echt bemoedigend. De wilg is niet weer enorm

uitgegroeid, dus beschaduwing daarvan kan de reden niet zijn. Verder hebben zich in de directe omgeving van die locatie naar mijn idee geen veranderingen voorgedaan. De meeste jonge dieren werden dit jaar overigens weer gevonden op de plek vlak langs het fietspad waar een zandspoor door de bezoekers van het duin wordt opengehouden.

Pad naar uitzichtpunt in onbruik

Helaas heeft het PWN besloten een uitzichtpunt op mijn traject te laten vervallen. Op de langdurig in de zon liggende top was ook wat open zand aanwezig wat door mensen werd opengehouden als zij van het uitzicht wilden genieten. De eerste jonge hagedissen van het seizoen worden door mij meestal hier gevonden. Het van straatstenen voorziene toegangspad werd deze herfst verwijderd en de entree naar de top met wat draad en lossen takkenbossen afgezet. Ik heb eigenlijk de stille hoop dat trimmers en andere belangstellenden die van het paadje naar de top gebruik maakten, dit zullen blijven doen. Zo wordt de bodem beschadigd en dus hier en daar opengehouden. En dat is nou net wat onze hagedissen nodig hebben.

Voorlopige conclusie

Het openmaken van verloren gegane eiafzetlocaties heeft vooralsnog niet direct aantoonbare gevolgen gehad voor een remigratie van de zandhagedissen. Misschien ben ik te ongeduldig en wil ik het natuurlijke proces van herontdekking van eiafzetplekken veel te vlug laten lopen. Ik kan mij ook wel voorstellen dat wijfjes die een andere geschikte locatie voor de eieren hebben gevonden, deze niet zomaar zullen verlaten. Ik blijf natuurlijk het proces volgen en zal ook dan weer verslag doen.

Wordt vervolgd